

XI

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET.....	V
ABSTRACT.....	VII
TEŞEKKÜR.....	IX
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	XIV
SÖZLÜK.....	XIX
1. GİRİŞ	1
2. PLANLAMANIN TARİHÇESİ.....	7
2.1 Literatürdeki Planlayıcılar ve Kullandıkları Problem	
Gösterimi ve Çözümü Metodları.....	7
2.2 Makine Öğrenme: Tarihçesi ve Tanımı.....	27
2.2.1 Eğitim tecrübesinin seçilmesi.....	29
2.2.2 Hedef fonksiyon için bir gösterim seçilmesi.....	33
2.3 Takviyeli Öğrenme (Reinforcement Learning – RL).....	35
2.3.1 Karar verici uzayına karşılık değer fonksiyonu uzayı.....	38
2.3.2 Takviyeli öğrenme için geçici fark algoritması.....	39
2.3.3 Takviyeli öğrenme için evrimsel algoritmalar	41
3. ALAN BAĞIMSIZ (DOMAIN INDEPENDENT) PLANLAYICI	
SEVİYESİ.....	44
3.1 Görme Destekli Planlama (VGP) Sisteminin Genel Yapısı.....	44
3.2 Planlama Metodu ve Algoritması.....	49

İÇİNDEKİLER (devam)

Sayfa

3.3 İşletim Mimarisi ve Planlayıcının Mimarideki Yeri.....	55
3.4 Yeniden Planlama.....	62
3.5 Alan Bağımsız Planlama Seviyesi ile Alan Bağımlı Seviye	
Arasındaki Arayüz.....	71
4. ALAN BAĞIMLI SEVİYE.....	74
4.1 VGP Mimarisinin İşletilebildiği Örnek Çalışma Uzayları	
(Alanlar)	74
4.2 Alana Özel Arama Control Kuralları (Search Control Rules).....	80
4.3 Plan Üretilmesi ve İşletilmesi Örneği.....	87
4.4 Beklenmedik Olay Örneği	90
4.5 Eşik Düzenleme Çalışması Örneği	93
4.6 Karışmış Taşlar Problemi için “En Yakın Taş” Sezgisine	
Alternatif Çözüm: Dijkstra’nın En Kısa Yol Çözümünün Uyarlaması99	
5. GÖRME SİSTEMİ	106
5.1. Görme Sistemi Olarak Kullanılan Metodlar.....	106
5.2. Kullanılan Yapay Sinir Ağı Mimarisi	109
5.2.1 Yapay sinir ağı eğitme.....	110
5.2.2 Yapay sinir ağı ile tanıma.....	113
5.3 Nesne Ayırma (Object Segmentation).....	114
6. SONUÇ VE TARTIŞMA.....	119
YARARLANILAN KAYNAKLAR.....	122

İÇİNDEKİLER (devam)

Sayfa

EKLER.....	130
Ek 1-	131
Ek 2-	139
Ek 3-	140
Ek 4-	141
Ek 5-	146
Ek 6-	148
Ek 7-	149
ÖZGEÇMİŞ	150

XIV

ŞEKİLLER DİZİNİ

<u>Şekil</u>	<u>Sayfa</u>
2.1 Bir Açık Döngü Robot Kontrol Sistemi.....	18
2.2 “Subsumption” Mimarisinde Kullanılan bir Sonlu Durum Makinası	19
2.3 “Subsumption” Tabanlı Nesne Arayan Robot için Uyarım-Cevap Şeması.....	20
2.4 “Subsumption” Türünde bir Mimariye Gösterimin Dahil Edilmesi..	21
2.5 İç Planlar Kullanarak Davranışsal Kontrol.....	22
2.6 Hareket Seçme Kontrollü Mimari.....	23
2.7 Xavier Mobil Robotu	24
3.1 Nesne Veri Yapısı.....	45
3.2 Geri Besleme Bilgisinin İş Seviyesine İletildiği Bir Kapalı Döngü Sistemi.....	48
3.3 Planlayıcı Algoritması	54

ŞEKİLLER DİZİNİ (devam)

<u>Şekil</u>	<u>Sayfa</u>
3.4 Önerilen Mimari	57
3.5 İş İzleme Algoritması.....	58
3.6 Plan İşletim Algoritması	60
3.7 Yeniden Planlama Algoritması.....	65
3.8 Maliyet Tablosunun Görünümü.....	66
3.9 Sütun Ortalamaları Eğrisi	68
3.10 Eşik Düzenleme Algoritması.....	69
4.1 Karışmış Taşlar İçin Örnek bir Başlangıç Pozisyonu.....	76
4.2 Karışmış Taşlar İçin Örnek bir Hedef Pozisyonu.....	76
4.3 En Yakın Blok Sezgisel Kullanan İş Planlama Algoritması	78
4.4 Örnek Bir Konteyner Uzayı.....	79
4.5 Karışmış Taşlar Uzayı Kontrol Kuralı.....	83

ŞEKİLLER DİZİNİ (devam)

<u>Sekil</u>	<u>Sayfa</u>
4.6 Konteyner Yerleştirme Uzayı Kontrol Kuralı.....	84
4.7 Üstü Dolu Bloğun (konteyner) Üstündeki Blokları Kaldırma ..... Algoritması	85
4.8 Konteyner Uzayı İçin En Yakın Boş Hücre Bulma Algoritması...	86
4.9 Örnek bir Plan Kütüğü.....	87
4.10 Rasgele Üretilmiş Başlangıç ve Bitiş Durumları	88
4.11 Planlamadan Sonra Dünya Modeli	89
4.12 Kol Hareket Ettikten Sonra Beklenen Dünya Modeli..... (<i>Expected_World_Model</i>).....	89
4.13 Plan Kütüğündeki Sonraki Adım İşletildikten Sonra Beklenen Dünya Modeli (<i>Expected_World_Model</i>)	90
4.14 Plan Tarafından Üretilmiş Başlangıç ve Bitiş Durumları	91
4.15 Karıştırmadan Sonra Tahtanın Durumu. (Gözlenen Dünya Modeli – (<i>Observed_World_Model</i>).....	92
4.16 Yeni Başlangıç ve Hedef Durumu	93

ŞEKİLLER DİZİNİ (devam)

<u>Şekil</u>	<u>Sayfa</u>
4.17 Her Çeşit Taştan Kaçar Adet Olduğunu Gösteren Tablo	94
4.18 Eşik Kolonu Öncesi Kolondan Eşik Kolonuna Olan Değişimler..	95
4.19 Eşik 5 için maliyet tablosu ortalamaları	98
4.20 Eşik 15 için maliyet tablosu ortalamaları	98
4.21 Eşik 25 için maliyet tablosu ortalamaları	98
4.22 Eşik 35 için maliyet tablosu ortalamaları	98
4.23 Eşik 45 için maliyet tablosu ortalamaları	98
4.24 Şekil 4.23’de tüm eşik değerleri için alternatif 2 kullanılması sonucu elde edilen maliyet tablosu sütun ortalamaları	98
4.25 Örnek bir Başlangıç ve Hedef Durum Arasında Oluşması Muhtemel Yolların Tümü.....	100
4.26 Hedef Koordinatlarına Yerleştirilebilecek Taşlar ve Başlangıç ve Hedef Koordinatları.....	101
4.27 Sabit Hareketler	102

ŞEKİLLER DİZİNİ (devam)

<u>Şekil</u>	<u>Sayfa</u>
4.28 Örnek bir Başlangıç ve Hedef Durumu	102
4.29 Hedef Koordinatlarına Yerleştirilebilecek Taşlar ve Başlangıç - Hedef Koordinatları.....	103
4.30 Arama Ağacı	103
5.1 Görme Sistemi Blok Diyagramı.....	107
5.2 Kullanılan Yapay Sinir Ağı Mimarisi ve Soldaki Görüntü İle Beslenmesi.....	109
5.3 Hücre Tip Kodları	111
5.4 Bir Eğitim Kütüğünün İçeriği	112
5.5 Karışmış Taşlar Çalışma Uzayına Ait Bir Kamera Görüntüsü ...	115
5.6 Kamera ile Alınmış 4×4 Boyutlarındaki Bir Tahtanın Görüntüsü	117
5.7 Önceki Resime ait Görüntünün Nesnelere Ayrılmış Hali	118
5.8 Gözlenen Dünya Modeli (<i>Observed_World_Model</i>)	118

SÖZLÜK

Agent :	aracı
Component :	bileşen
Propositional calculus :	önermeler hesabı
Action :	eylem
Literal :	hazır bilgi
Constraint satisfaction :	kısıt sağlama
Optimal :	optimal, en iyi
Precondition :	ön koşul
Conjunctive :	birleşik
Intractability :	takip edilemezlik
Contingency :	dış aracı tarafından meydana getirilen beklenmedik olay
Actuator :	eyleyici
Recursive :	özyineli
Allocate :	ayırarak
Cost :	maliyet
Distance metric :	yol metriği
Syntax :	söz dizimsel
Operatör :	işleç
Policy :	karar verici
Supervised :	denetimli
Reinforcement :	takviyeli
Backpropagate :	geri besleme
Successor :	halef
Enkoder :	kodlayıcı
Component :	bileşen
Propositional calculus :	önermeler hesabı
Action :	eylem
Literal :	hazır bilgi
Constraint satisfaction :	kısıt sağlama
Optimal :	optimal, en iyi
Precondition :	ön koşul
Conjunctive :	birleşik
Intractability :	takip edilemezlik
Operatör :	işleç